

یادداشت

اهمیت صادرات هنوز هم در ایران
ناشناخته است

[ادامه از صفحه اول] این روند نمونه خوبی است که در صادرات یک کالای حیاتی که با جان مردم سروکار دارد، هم نیاز داخل تأمین شد و هم موفق به از سرگیری صادرات شدید. همین مسأله می‌تواند تضمینی باشد که از عهده‌مورد مشابه هم می‌توانیم به خوبی بیرون بیاوریم. اما شرط این موفقیت در گرو این است که اهمیت بالای صادرات را در اقتصاد کشور بدانیم. درباره محصولات کشاورزی هم نباید از اهمیت صادرات غافل باشیم. کشاورزی کشور ما از نقطه شروع تا نقطه پایان یک نظام غیرمکانیزه و هزینه‌بر است و امکانات و تجهیزات و علم روز کشاورزی را ندارد. علاوه بر این نقطه ضعف نگاه تولید در بخش کشاورزی کشور ما نگاهی به داخل و مصرف داخلی است. اگر در محصولاتی به تولید انبوه رسیدیم برای صادرات هم فکر می‌کنیم. همین نداشتن برنامه برای صادرات می‌تواند مشکل‌آفرین باشد، آنچنان که تا امروز هم بوده است.

نویسنده شدن کشور ما در بخش کشاورزی و داشتن تولید انبوه و همچنین برنامه‌های صادراتی و داشتن کشورهای هدف البته مطالعه بر نیاز داخل و برآورد دقیق آن از ملزوماتی است که می‌تواند کشاورزی را در کشور ما به صنعتی پررونق تبدیل کند. در این وانگس اگر در برآورد میزان مصرف داخلی اشتباه کردیم و کمبود به وجود آمد من شخصاً معتقدم نباید صادرات را تضعیف کنیم چون صادرات حاصل یک روز و دوروز کار کردن نیست.

اگر زمانی بین صادرات و مصرف خواستیم تصمیم بگیریم، معتقدم باید صادرات حرکت خود را طی کند و آماده هشتم دلایل خود را هم بیاوریم که اگر دوسال روی صادرات مداوم پایداری شود دیگر مشکلی به‌عنوان مشکل مصرف داخلی به وجود نخواهد آمد. اما همه راهکارهای بخش کشاورزی به اینجا ختم نمی‌شود. تولید هم فراز و فرودهای خود را دارد.

بزرگ‌ترین مشکلی که در تولید داریم و بخش کشاورزی هم از آن مستثنی نیست، ناشی از سیاست‌زدگی کشور است چرا که بیشتر ارگان‌های حمایتی در کشور ما نه در خدمت اقتصاد بلکه از آن سیاست هستند.

به نظر می‌رسد ما در سیاست مسیریهای خوبی داریم و امروز از توانایی و قدرت بالایی برخوردار هستیم. همین که خیال‌مان جمع است و رهبری هم می‌گوید جنگ نمی‌شود، به این دلیل است که توانستیم به شرایط دفاعی برسیم و اما از این به بعد باید به اقتصاد فکر کنیم و از موضع قدرت هم ببندیم.

برای اینکه کشاورزی و اقتصاد کشاورزی مدرن داشته باشیم صرف تولید محصولی مثل سیب‌زمینی کفایت نمی‌کند بلکه باید جمع‌آوری هم براساس اصول روز باشد و صنایع تبدیلی هم سیاست ارزش افزوده محصولات کشاورزی را با قدرت ادامه دهند و همچنین بتوانیم راه محصولات را در بازارهای داخلی و خارجی پیدا کنیم تا موتور صادرات کشاورزی به حرکت دربیاید.

این هم به شرایط ثبات سیاسی احتیاج دارد که سرمایه‌گذاران خارجی بیایند و با توجه به اینکه ما نمی‌توانیم در وضع موجود از امکانات و تجهیزات روز دنیا برخوردار و سرمایه‌گذاری زیادی داشته باشیم، از ظرفیت‌های فناورانه آنها نهایت استفاده را ببریم. اگر قدم‌های اولیه برداشته و کشاورزی ما مکانیزه شود و ارزش افزوده پیدا کند و البته ثبات تولید هم داشته باشیم و بخشنامه‌های غیرمنطقی مثل ممنوعیت ناگهانی صادرات محصولی یا تعرفه بر محصولات دیگر به وجود نیاید، محصولات کشاورزی ما می‌توانند راه خود را به بازارها پیدا کنند.

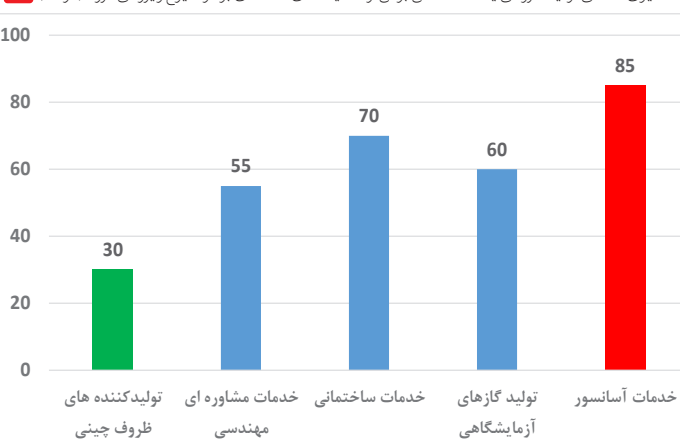
می‌توان با کمک ایرانیان خارج از کشور با توجه به تراکمی که در دنیا دارند، مغازه‌های زنجیره‌ای را در شهرهای دنیا احداث کنیم که محصولات کشاورزی ما در این مغازه‌ها عرضه شود و این باعث می‌شود که محصولات کشاورزی ایران ما بیشتر شناخته و تقاضا برای آن بیشتر شود البته حفظ استانداردهای جهانی اعم از کیفیت محصولات، اندازه و شکل بسته‌بندی و بهداشت آنها هم نیاز است. □

خبرگزاری ایرنا

فعالان بخش خصوصی در گفت‌وگو
با «شهروند» از آثار مخرب کرونا
و چالش‌های آینده می‌گویندنگرانی کارآفرینان
از نوسانات دلار

میزان کاهش تولید، فروش یا خدمات‌دهی برخی از فعالیت‌های اقتصادی بر اثر شیوع ویروس کرونا (درصد)

آمارها براساس نظرسنجی از فعالان هر کدام از بخش‌های اقتصادی نام برده شده، به دست آمده است □

[بازمانده] اقتصاد ایران روزهای پرچالشی را پشت سر می‌گذارد؛ درآمدهای دولت به دلیل کاهش بی‌سابقه فروش نفت به شدت افت کرده و شیوع ویروس کرونا هم راه‌های جایگزین را برای رفع کسری بودجه از جمله اخذ مالیات محدود کرده است. در روزهای اخیر نیز گرچه شاخص کل بورس تهران رکورد یک میلیون واحدی را شکست اما هم‌زمان نگرانی نسبت به از دست رفتن سرمایه‌ها باعث شده بخشی از نقدینگی مردم به سمت خرید ارز و سکه حرکت کند و رشد حبابی قیمت‌ها در این بازارها رخ بدهد؛ دیروز هر دلار آمریکا ۱۷ هزار و ۴۰۰ تومان و هر قطعه سکه امامی ۷ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان شد. در چنین شرایطی تولید ملی بیش از همه تحت فشار قرار می‌گیرد و کارآفرینان پیش‌بینی نوسانات آینده را از دست می‌دهند. روزنامه شهروند برای بررسی چالش‌های عمده اقتصادی ایران طی ماه‌های آینده با چهار کارآفرین بخش خصوصی گفت‌وگو کرده و نظر آنها درباره چهار موضوع تأثیر ویروس کرونا بر کسب و کارها، «بزرگ‌ترین چالش اقتصادی هفته‌های آینده»، «پیش‌بینی نرخ دلار در روزهای پیش‌رو» و «زمان مورد نیاز برای رفع خسارت‌های ویروس کرونا» را جویا شده است. برآیند پاسخ‌های این است که ویروس کرونا تقریباً باعث افت ۷۰ درصدی تولید، فروش یا خدمات شرکت‌های مختلف اقتصادی شده و برخی کسب و کارها را از بین برده و مشاغل جدیدی ایجاد کرده که عمدتاً در فضای مجازی ظهور پیدا کرده‌اند. نکته قابل توجه این‌که هر چهار کارآفرین شرکت‌کننده در گفت‌وگو معتقدند بزرگ‌ترین چالش هفته‌های آینده تولید، افزایش نرخ ارز است. آنها پیش‌بینی کرده‌اند قیمت دلار در روزهای پیش‌رو افزایش می‌یابد.

سبک زندگی مردم تغییر کرده است

• ویروس کرونا بر جنبه‌های مختلف زندگی بشر تأثیر منفی گذاشته و موجب کاهش رشد اقتصادی بیشتر کشورها شده است. این بیماری، مرادفات بین انسان‌ها را محدود کرده به همین دلیل بر سیستم عرضه و تقاضا تأثیر منفی گذاشته و به زنجیره تأمین آسیب جدی زده است. میل مصرف در شهروندان هم کمتر شده و جامعه بیشتر به خرید کالاهای اساسی روی آورده است. در بخش تجارت هم برخی شرکت‌ها حداکثر با ۶۰ درصد ظرفیت‌شان در حال فعالیت هستند.

• بزرگ‌ترین چالش هفته‌های آینده اقتصاد ایران، تحریک تقاضاست. شیوع ویروس کرونا باعث شده خیلی از افراد کارشان را از دست بدهند و قدرت خرید مردم بیش از گذشته کاهش پیدا کند. لزوم کاهش مرادفات اجتماعی هم موجب آسیب خوردن عرضه شده است. افزایش نرخ ارز طی روزهای گذشته نیز چالش بسیار مهمی محسوب می‌شود چون امکان برنام‌ریزی اقتصادی را سلب می‌کند.

• احتمال افزایش نرخ ارز طی روزهای آینده وجود دارد، چون از یک طرف درآمدهای دولت به شدت کاهش پیدا کرده و طرف دیگر هزینه‌های جاری و درمانی رشد قابل توجهی یافته است. بنابراین احتمال رشد تورم و در پی آن افزایش نرخ ارز در هفته‌های آینده وجود دارد. البته نباید فراموش کنیم که اقتصاد دولتی ایران قبل از شیوع کرونا هم درگیر مشکلات زمینه‌ای مثل کاهش فروش نفت و تورم بود.

• مشکل اصلی این است که نمی‌توان برای پایان بیماری کرونا زمان تعیین کرد؛ هرچه زمان شیوع این بیماری طولانی‌تر شود در گشت به شرایط گذشته سخت‌تر خواهند شد. این بیماری سبک زندگی مردم را تغییر داده، برخی مشاغل را از بین برده و تعدادی شغل جدید ایجاد کرده است. در این شرایط باید پیش از هر کاری، نیازهای آینده جامعه را رصد کرد تا تبعات پایان بیماری کرونا بتواند برنامه‌ریزی مناسب داشت. □

عباس آرژون

فعال بخش تجارت

تولید به مرور بیشتر می‌شود

• بعد از شیوع ویروس کرونا تولیدگاه‌های پزشکی به دلیل نیاز بیمارستان‌ها حدود چهار برابر رشد کرد اما تولیدگاه‌های صنعتی و آزمایشگاهی با افت شدیدی مواجه شد، چون خیلی از کارخانه‌های بزرگ و کوچک از جمله ذوب‌آهن تقریباً تعطیل شدند و خریدی از ما نداشتند. طی سه ماه گذشته، میزان فروش گازهای صنعتی حدود ۸۰ درصد و گازهای آزمایشگاهی حدود ۶۰ درصد کاهش پیدا کرد. البته از ابتدای اردیبهشت ۹۹ تا کنون شرایط مقداری بهتر شده است اما هنوز نسبت به اردیبهشت ۹۸ حدود ۲۰ تا ۳۰ درصد افت تولید داریم.

• دو چالش عمده وجود دارد که احتمالاً در آینده هم تداوم خواهد داشت؛ مورد نخست دست‌انداختن تخصیص ارز است و بسیاری از همکاران ما نمی‌توانند مواد اولیه مورد نیازشان را وارد کنند. این در حالی است که گازهای سرمایه‌ای ۱۰۰ درصد و گازهای آزمایشگاهی ۹۰ درصد به واردات وابسته است. در روزهای اخیر به دلیل رشد قیمت دلار و نگرانی از تداوم افزایش آن، موج درخواست‌ها به شدت بالا رفته که این موضوع هم چالشی جدی محسوب می‌شود.

• سال گذشته برخی از اقتصاددان‌های مشهور ایران معتقد بودند نرخ دلار در سال ۹۹ افزایش می‌یابد. بارون‌دی که قیمت این اسکناس در روزهای اخیر داشته است، پیش‌بینی می‌کند همین اتفاق رخ بدهد، البته اگر بانک مرکزی اقدام اساسی انجام ندهد.

• فکری کنیم تا پایان سال ۹۹ درگیر بیماری کرونا باشیم، اما هرچه بگذرد تولید بیشتر می‌شود؛ هرچند به میزان سال گذشته نخواهد رسید، حتی بعد از رفع بیماری کرونا هم باید فکری به حال چالش‌های بین‌المللی کرد. تحریم‌ها آسیب جدی به صنایع مختلف می‌زند. حتی صنعتی هم که تولیدش ۱۰۰ درصد به داخل وابسته است، بازم به نوعی غیرمستقیم تحت تأثیر منفی تحریم‌ها قرار می‌گیرد. □

مهرداد عباد

تولید کننده گازهای شیمیایی

شیوه ترانزیت کالا تغییر می‌کند

• شیوع ویروس کرونا باعث بسته شدن بیشتر مرزهای زمینی شده به طوری که حمل و نقل زمینی تقریباً به صفر رسیده است، البته مرزهای دریایی باز است و ترانزیت کالا از آن طریق انجام می‌شود. از سوی دیگر تجارت تحت تأثیر بیماری کرونا با افت قابل توجهی روبه‌رو بوده که این مسأله هم موجب کاهش ترانزیت کالا شده است. به طور حتم صنعت حمل و نقل زمینی با تعدیل نیروها مواجه بوده چون میزان کارافت شدیدی داشته است.

• چالش‌های آینده در چند بخش خلاصه می‌شود که مهم‌ترین آنها بی‌ثباتی نرخ ارز، لزوم رعایت پروتکل‌های بهداشتی (راننده و کالا)، مقررات تجارت بین‌الملل و فرسودگی ناوگان حمل و نقل ایران است که مواردی از آنها به تازگی اتفاق افتاده، اما برخی دیگر سال‌هاست که در صنعت ترانزیت کشور ما وجود دارد.

• بی‌ثبات بودن نرخ ارز هم‌میشه دامن فعالیت‌های اقتصادی ایران را گرفته است. در روزهای اخیر هم شاهد افزایش قیمت دلار هستیم. من نمی‌خواهم پیش‌بینی افزایش برای دلار را داشته باشم، چون دلم نمی‌خواهد این اتفاق رخ بدهد. باید سیاست‌های مالی دولت به سمت تک‌نرخ شدن از حرکت کند و وقتی قیمت دلار نوسان داشته باشد قیمت تمام شده بخش صنعت هم تحت تأثیر قرار می‌گیرد.

• شرایط صنعت حمل و نقل زمینی به قبل از شیوع بیماری کرونا بازمی‌گردد و این اتفاق برای ایران هم رخ می‌دهد؛ البته به شرط اینکه موارد بهداشتی در مرزها به شکل منسجم رعایت شود. ضمن اینکه ممکن است شکل تجارت تا حدودی تغییر کند؛ همان موضوعی که با نام تجارت الکترونیک از آن یاد می‌شود. در مجموع باید راهکارهای مناسب برای رعایت پروتکل‌های بهداشتی و جابه‌جایی کالا در نظر گرفته شود. □

سیده فاطمه مقیمی

فعال بخش ترانزیت کالا

یک ماه دیگر، فروش کاهش پیدامی‌کند

• ویروس کرونا تأثیر زیادی بر صنایع کنسرو و مواد غذایی بسته‌بندی شده نداشته، چون مصرف این قبیل کالاها رشد کرده است و مردم بیشتر به درست کردن غذای خانگی تمایل پیدا کرده‌اند تا استفاده از غذای فست‌فودی‌ها و رستوران‌ها. بنابراین هنوز آثار منفی اقتصادی در بیشتر شرکت‌های مواد غذایی اتفاق نیفتاده است.

• بزرگ‌ترین چالش صنایع غذایی در هفته‌های آینده نحوه دسترسی به مواد اولیه مورد نیاز برای بسته‌بندی کالاهاست. اقلامی مانند شیشه، کاغذ، کارتن، در فلزی و ... که ماده اولیه بیشترشان وارداتی است. این در حالی است که محدودیت‌های ایجاد شده در حوزه واردات کار را سخت‌تر کرده است.

• نرخ ارز در روزهای آینده رشد می‌کند چون هم محدودیت‌های ناشی از ویروس کرونا پابرجاست و هم زمینه‌های تورمی رفع نشده است. کاهش نرخ سود سپرده‌های بانکی به ۱۲ درصد هم شرایط متفاوتی ایجاد کرده است. البته فعلاً بورس خوب عمل کرده و بخشی از نقدینگی را به سمت خود کشیده است، با این حال طی روزهای آینده سرمایه‌گذاری روی دلار و طلا تداوم خواهد یافت.

• بعد از ماه مبارک رمضان، افت جدی در فروش محصولات غذایی کنسروی رخ می‌دهد، چون درآمد مردم طی سه ماه گذشته افت داشته و تورم و بیکاری افزایش یافته است. با شروع ماه مبارک، بسیاری از خریدین و فعالان اجتماعی در قالب کمپین‌های مختلف اقدام به تهیه و توزیع مواد غذایی بسته‌بندی شده کردند که بعد از ماه مبارک متوقف یا محدود خواهد شد، بنابراین کاهش قابل توجه تقاضا رقم می‌خورد. اگر وضع کرونا تشدید شود، شرایط بدتر هم خواهد شد. □

حسن فروزان فرد

تولید کننده مواد غذایی بسته‌بندی